

การบริหารจัดการขยะเทศบาลตำบลอุโมงค์

ความเป็นมา

เทศบาลตำบลอุโมงค์ดำเนินงานขยะในชุมชนซึ่งแต่เดิมเมื่อปีพ.ศ.๒๕๔๒- ๒๕๔๖ เทศบาลตำบลอุโมงค์จัดการขยะโดยให้ประชาชนนำขยะในครัวเรือนมาทิ้งในถังขยะที่เทศบาลนำมาตั้งไว้ข้างทาง รถขยะเทศบาลออกไปเก็บขยะและนำไปกำจัดโดยนำไปฝังกลบที่หมู่ ๑๐ โดยเทศบาลเก็บค่าธรรมเนียม ครัวเรือนละ ๒๐ บาท และ ๓๐ บาท พนักงานเจ้าหน้าที่จะออกไปประเมินปริมาณขยะในครัวเรือน ตามข้อกำหนดที่บัญญัติไว้ในเทศบัญญัติ ต่อมาในปีพ.ศ.๒๕๔๖ ผู้บริหารมีแนวนโยบายให้มีการเปลี่ยนแนวทางในการดำเนินงาน เน้นการให้ผู้อยู่อาศัยเป็นผู้รับผิดชอบในการทิ้งขยะ โดยการออกประชาคมและเปลี่ยนจากถังเป็นใช้ถุงดำ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีการคัดแยกขยะ จำหน่ายขยะตามประเภทของขยะ คือขยะทั่วไปใช้สติกเกอร์สีเขียว ขยะรีไซเคิล ใช้สติกเกอร์สีเหลือง ขยะอันตรายใช้สติกเกอร์สีแดง แต่การดำเนินงานในช่วงระยะนั้นก็ยังไม่เป็นผล เนื่องจากประชาชนยังนำขยะมาใส่รวมกัน การแยกสีโดยการใส่สติกเกอร์ไม่มีผลต่อการคัดแยก เทศบาลตำบลอุโมงค์จึงปรับเปลี่ยนวิธีใหม่ให้ใช้ถุงดำที่มีตราเทศบาล จำหน่ายใบละ ๑๐ บาท ให้สมาชิกสภาเป็นผู้จำหน่ายในชุมชน เทศบาลเป็นผู้จัดเก็บขยะและจ้างเอกชนนำไปกำจัด ปีพ.ศ.๒๕๕๐ เทศบาลได้ปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการขยะในชุมชน โดยให้กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมออกประชุมถามความคิดเห็นของประชาชนในการจัดการขยะ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ จากการประชุมเพื่อหาแนวทางการดำเนินงาน ได้รับข้อเสนอให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการในชุมชนเป็นผู้ดำเนินการเองให้ชุมชนจำหน่ายถุงขยะเอง มีกองทุนการจัดการขยะในชุมชนโดยการสนับสนุนจากเทศบาลให้การอุดหนุนเป็นถุงขยะให้ชุมชนนำมาจำหน่ายโดยให้เก็บเงินที่จำหน่ายได้เป็นเงินทุนหมุนเวียนนำมาซื้อถุงขยะไปจำหน่ายใหม่ในแต่รอบไม่ให้เงินทุนหาย โดยเทศบาลจำหน่ายให้ชุมชนใบละ ๕ บาท ให้ชุมชนนำไปจำหน่ายถุงขยะในราคา ๒ ใบ ๑๕ บาท เงินส่วนต่างที่ได้จากการจำหน่ายถุงขยะ ๒.๕๐ บาท ให้นำเข้ากองทุนจัดการขยะในชุมชน ๑.๕๐ บาท ให้ผู้จำหน่ายถุงขยะ ๑ บาท เงินกองทุนการจัดการขยะในชุมชนบริหารจัดการโดยคณะกรรมการซึ่งสามารถนำเงินไปใช้ในกิจกรรมของชุมชน เช่น การพัฒนาในวันสำคัญ ค่าจ้างตัดหญ้า รมรงค์เรื่องสิ่งแวดล้อมและขยะ เป็นต้น นอกจากนี้เทศบาลยังได้สนับสนุนในการจัดตั้งธนาคารขยะในชุมชน สนับสนุนการทำปุ๋ยหมัก จากการนำเศษอาหารในงานทำบุญ งานศพหรืองานอื่นๆ โดยสนับสนุนถึงพลาสติกในการจัดเก็บเศษอาหารให้ทุกชุมชน พร้อมกันนั้นเทศบาลได้ร่วมกับชุมชน ในการรณรงค์การคัดแยกขยะมาอย่างต่อเนื่อง ได้นำเอากิจกรรมต่าง ๆ เข้ามาหนุนเสริม เช่น การทอดผ้าป่าขยะรีไซเคิล ขยะหลอดไฟแลกไข่ การให้ผู้สูงอายุนำขยะมาบริจาคในวันแจกเบ็ยยังชีพผู้สูงอายุ ซึ่งจากการดำเนินที่ผ่านมามเทศบาลตำบลอุโมงค์ได้สนับสนุนให้ชุมชนได้มีความตระหนักและมีการคัดแยกขยะอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนให้ชุมชนเข้าร่วมประกวดชุมชนปลอดขยะ ในระดับประเทศ จนชุมชนบ้านป่าเส้าได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ ๒ ระดับประเทศ ในปี๒๕๕๒ และรางวัลชมเชยชุมชนปลอดขยะระดับประเทศ ในปี ๒๕๕๔ ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในแต่ละวันจะมีประมาณ ๕-๖ ตัน ลดลงเหลือวันละ ๓-๔ ตัน คิดเฉลี่ยคนละ ๐.๒-๐.๕ กิโลกรัมต่อคนต่อวัน

สรุปยอดการจำใช้ถุงขยะ เทศบาลตำบลอุโมงค์
ปี ๒๕๕๑ - ๒๕๕๕

หมู่ที่	ปีงบประมาณ ๒๕๕๑	ปีงบประมาณ ๒๕๕๒			ปีงบประมาณ ๒๕๕๓	ปีงบประมาณ ๒๕๕๔	ปีงบประมาณ ๒๕๕๕ (ต.ค.๕๔- เม.ย.๕๕)
		ยอดการ ใช้ถุง ปี ๕๒	ยอดที่ เทศบาล แจกให้ เป็นทุน หมุนเวียน	รวมยอด ทั้งหมด ของปี ๕๒			
๑.	๖,๙๕๘	๕,๖๐๐	๑,๒๖๖	๖,๘๖๖	๘,๕๐๐	๘,๘๑๐	๓,๘๒๐
๒.	๓,๓๗๗	๕,๑๐๐	๖๐๐	๕,๗๐๐	๖,๐๐๐	๖,๐๐๐	๓,๕๐๐
๓.	๑,๔๐๐	๒,๐๕๐	๔๖๐	๒,๕๑๐	๔,๒๐๐	๓,๙๐๐	๒,๐๐๐
๔.	๒,๓๗๒	๗๐๐	๔๙๔	๑,๑๙๔	๑,๓๐๐	๑,๗๐๐	๑,๒๐๐
๕.	๖,๒๐๘	๘,๑๖๖	๖๖๖	๘,๘๓๒	๗,๖๐๐	๘,๐๓๐	๒,๐๐๐
๖.	๓,๓๔๑	๓,๔๐๐	๖๖๒	๔,๐๖๒	๔,๑๐๐	๔,๗๕๐	๒,๓๐๐
๗.	๑๑,๙๗๖	๑๐,๙๕๐	๑,๒๐๐	๑๒,๑๕๐	๑๔,๐๐๐	๑๐,๕๐๐	๘,๑๐๐
๘.	๖,๑๘๔	๔,๗๐๐	๑,๑๐๐	๕,๘๐๐	๗,๗๕๐	๙,๐๐๐	๔,๗๕๐
๙.	๘,๘๘๖	๖,๕๐๐	๑,๔๐๐	๗,๙๐๐	๑๐,๐๐๐	๑๑,๑๐๐	๕,๐๐๐
๑๐.	๑๐,๔๖๘	๕,๑๕๐	๑,๒๐๐	๖,๓๕๐	๗,๒๕๐	๗,๕๔๐	๕,๓๔๘
๑๑.	๓,๐๑๕	๓,๐๐๐	๗๒๐	๓,๗๒๐	๑๐,๐๐๐	๔,๘๕๐	๓,๐๐๐
รวม	๖๓,๒๒๙	๕๕,๓๑๖	๙,๗๖๘	๖๕,๐๘๔	๘๐,๗๐๐	๗๖,๑๘๐	๔๒,๔๘๐

จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ๔,๘๘๔ ครัวเรือน

ค่าเฉลี่ย ๑๕.๑๕ ใบต่อครัวเรือนต่อปี

หรือเท่ากับเดือนละ ๑.๒๖ ใบ (๒ ใบ)

จากข้อมูลการชั่งถุงขยะ เฉลี่ยขยะ ๑ ใบ ชั่งได้ จำนวน ๑๕ กิโลกรัม ฉะนั้น ๑ ครัวเรือน จะมีขยะ ๓๐ กิโลกรัมต่อเดือน (วันละ ๑ กิโลกรัมต่อครัวเรือน) หรือ ๓๖๐ กิโลกรัมต่อปีต่อครัวเรือน

การบริหารจัดการขยะในชุมชน โดยการนำหลัก 3R คือ

๑. การลดการใช้ปริมาณการใช้ รณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน ทุกครัวเรือน ใช้ตะกร้า หรือใช้ถุงผ้าไปจ่ายตลาด หรือใช้ของชนิดเติมได้ เช่น น้ำยาล้างจาน เป็นต้น

๒. การนำกลับมาใช้ รณรงค์/ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ประชาชนในการนำสิ่งของวัสดุที่ยังใช้ได้ให้นำกลับมาใช้อีกเช่น กล่องโฟมนำมาใช้สำหรับปลูกเพาะกล้าต้นไม้ ซ่อมแซมของใช้ในครัวเรือนแทนการทิ้ง

๓. การนำกลับมาใช้ประโยชน์ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนนำสิ่งของต่างๆ นำมาตัดแปลง หรือประดิษฐ์ให้เป็นสิ่งของชิ้นใหม่ที่มีประโยชน์เช่น การนำถุงของปรับผ้านุ่มมาตัดเย็บเป็นผ้ากันเปื้อน ทำกระเป๋า หรือนำกระป๋องน้ำอัดลม มาทำเป็นตะกร้า ใส่ของ เป็นต้น

โครงการ/กิจกรรม ที่ดำเนินการ ในปีงบประมาณ ๒๕๕๙

๑. การคัดแยกขยะ ในชุมชนหมู่ที่ ๔ กิจกรรมการดำเนินงาน
  - ให้ความรู้ประชาชนในการคัดแยกขยะในครัวเรือน
  - ทำปุ๋ยในครัวเรือนจากการใช้เศษผักผลไม้ โดยใช้สูตร TAKAMURA ของญี่ปุ่น โดยมีอาสาสมัครจากมูลนิธิใจก้ามาศึกษาเรียนรู้การจัดการสิ่งแวดล้อม ที่เทศบาลตำบลอุโมงค์เป็นระยะเวลา ๑ ปี
  - เลี้ยงไส้เดือนในโรงเรียนฮ่อกอก
  - ให้ความรู้การจัดการขยะในโรงเรียน
๒. ผู้สูงอายุนำขยะมาบริจาค ในวันรับเบี้ยยังชีพทุกเดือน
๓. ควบคุมการใช้ถุงขยะทุกเดือน ทุกหมู่บ้าน โดยจะมียอดเปิดในแต่ละเดือนและมีการจัดทำข้อมูลเปรียบเทียบ
๔. มีกองทุนหมุนเวียนการบริหารจัดการขยะทุกหมู่บ้าน (ตามตาราง) กองทุนจัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๒
๕. เส้นทางเก็บขนขยะดำเนินการโดยจ้างเหมาเอกชน มีการจัดเก็บในหมู่บ้าน อาทิตย์ละ ๑ วัน
  - วันจันทร์ หยุด
  - วันอังคาร เก็บถุงขยะบริเวณถนนสายหลัก ลำพูน-เชียงใหม่ ตลาดกลาง และหมู่ที่ ๑,๒
  - วันพุธ เก็บขยะ หมู่ที่ ๒ ,๕,๖
  - วันพฤหัสบดี หมู่ที่ ๗,๘,๙,๑๐
  - วันศุกร์ หยุด
  - วันเสาร์ หมู่ ๑๐, ๑๑, ๓, ๔ ,๘ ถนนชุปเปอร์ไฮเวย์
  - วันอาทิตย์ เก็บขยะ ตกค้าง หมู่ ๓ ,๔ หมู่ ๘ ฝั่งตะวันออก ถนนชุปเปอร์ไฮเวย์
๖. จัดกิจกรรมคัดแยกขยะในสำนักงาน
๗. โครงการอนุรักษ์ต้นขี้เหล็ก
๘. โครงการวันสิ่งแวดล้อมโลก
๙. โครงการปรับเมืองให้โลกเปลี่ยน
  - นอกจากนั้น มีโครงการ/กิจกรรมอื่น เช่น
  - โครงการหน้าบ้าน นามอง
  - โครงการอนุรักษ์ต้นไม้ใหญ่
  - โครงการบ้านน่าอยู่ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
  - โครงการอาหารปลอดภัย

ผลงานที่ประสบความสำเร็จ

๑. บ้านป่าเส้า หมู่ที่ ๙ ได้รับรางวัลชนะเลิศชุมชนปลอดขยะ(Zero Waste) ระดับประเทศ ได้รับถ้วยพระราชทานพระบรมราชินีนาถ พร้อมเงินรางวัล ๕๐,๐๐๐ บาท ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕
๒. บ้านอุโมงค์ หมู่ที่ ๑ ได้รับรางวัลชมเชยระดับประเทศ โครงการลดโลกร้อนด้วยมือเรา ในปี ๒๕๕๖
๓. บ้านกอม่วง หมู่ที่ ๒ ได้รับการคัดเลือกชุมชนปลอดขยะระดับประเทศ รอบแรก ในปี ๒๕๕๖ ได้รับเงินรางวัล ๑๐,๐๐๐ บาท และได้รับการคัดเลือกในรอบ ๒๐ ชุมชน โครงการลดโลกร้อนด้วยมือเรา ในปี ๒๕๕๗
๔. บ้านป่าเส้า หมู่ที่ ๙ ได้รับคัดเลือกเป็นศูนย์สังคมนริโซเคิล ได้รับงบประมาณจากกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในปี ๒๕๕๘ รับเงินรางวัล ๒๐,๐๐๐ บาท เครื่องฉายโปรเจคเตอร์ ๑ เครื่อง พร้อมกับ

ชุดจัดนิทรรศการ ๑ ชุดและปัจจุบัน เป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชนปลอดขยะในชุมชน ซึ่งในแต่ละปีจะมีคณะศึกษาดูงานเป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังเป็นแหล่งศึกษาดูงานของนักศึกษาจากนานาชาติ จากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

๕. ตำบลอุโมงค์ได้รับคัดเลือกให้เป็นต้นแบบการบริหารจัดการขยะและร่วมเป็นคณะกรรมการระดับจังหวัดในการตรวจให้คำแนะนำการดำเนินงานการจัดการขยะ จังหวัดลำพูน

รายละเอียดการดำเนินงานในชุมชน

วัตถุประสงค์	เนื้อหา/กิจกรรม	วิธีการ	อุปกรณ์	ผู้รับผิดชอบ
๑. เพื่อสร้างความเข้าใจให้ประชาชนทราบถึงนโยบายใช้ถุงขยะแทนการใช้ถัง	๑. นโยบายการใช้ถุงขยะแทนการใช้ถังขยะเพื่อควบคุมปริมาณขยะ ๒. หลักการบริหารจัดการขยะในชุมชน	- บรรยาย - บรรยาย - ให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็น	- ปากกาเคมี - กระดาษบรู๊ฟ	ทีมงานขับเคลื่อนการจัดการขยะในชุมชน
๒. เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะ	- การแต่งตั้งคณะกรรมการ - บทบาทหน้าที่คณะกรรมการ - บทบาทหน้าที่ของประชาชน - บทบาทหน้าที่ของเทศบาล	- ให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็น		
๓. เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อม	๒. หลักเกณฑ์เงื่อนไขในการแจกถุงขยะฟรี - การสมัครเข้าร่วมโครงการ - จำนวนถุงขยะที่จะแจกต่อครัวเรือน - กฎระเบียบที่สมาชิกต้องปฏิบัติ เช่น การคัดแยกขยะในครัวเรือน ไม่เผาขยะ ลดการใช้ถุงพลาสติก ๓. วัสดุอุปกรณ์ที่ต้องการให้เทศบาลสนับสนุนในการดำเนินงานเช่น อุปกรณ์ในการจัดเก็บเศษอาหาร ป้ายโครงการ	- ให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็น - อธิบายเพิ่มเติม - บันทึก - บรรยาย - บันทึก - บรรยาย - สอบถาม		
	๔. ความรู้ในการคัดแยกขยะ			

การบริหารจัดการขยะอันตราย ที่เกิดขึ้น

ปริมาณขยะในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ มีทั้งหมด ๑๐๐ กิโลกรัม

วิธีการดำเนินการ

- ทำข้อตกลงร่วมกันในเขตอำเภอเมือง ให้เทศบาลตำบลป่าสักเป็นศูนย์กลางการรับขยะ โดยให้เครือข่ายนำขยะไปส่งในวันที่ ๕ มิถุนายน และวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๙ โดยมีข้อตกลงให้ทุกเครือข่ายจ่ายค่ากำจัดเอง ในอัตรา กิโลกรัมละ ๘ บาท

ระเบียบเงื่อนไขข้อปฏิบัติโครงการคัดแยกขยะในชุมชน

๑. ผู้ที่เข้าร่วมโครงการต้องสมัครเป็นสมาชิก
๒. สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการต้องมีการคัดแยกขยะในครัวเรือน
๓. ไม่เผาขยะในครัวเรือน
๔. ไม่นำขยะนอกเขตนำมาทิ้งในเขตเทศบาลตำบลอุโมงค์
๕. รักษาสิ่งแวดล้อมภายในบ้านให้มีความสะอาดเรียบร้อย

บทบาทหน้าที่คณะกรรมการจัดการขยะชุมชน

๑. รับสมัครสมาชิก
๒. จัดทำทะเบียนสมาชิก
๓. ตรวจสอบการคัดแยกขยะของสมาชิก
๔. ให้ความรู้ในการคัดแยกขยะกับสมาชิก
๕. ประชาสัมพันธ์การคัดแยกขยะในครัวเรือน
๖. รวบรวมปัญหานำเสนอเทศบาล

บทบาทหน้าที่ของสมาชิก

๑. คัดแยกขยะในครัวเรือน
๒. นำขยะออกมาวางให้ตรงกับวันที่รถเข้าไปเก็บ
๓. ปฏิบัติตามเงื่อนไขของชุมชน

บทบาทหน้าที่ของเทศบาล

๑. ให้ความรู้เรื่องการคัดแยกขยะแก่ประชาชน
๒. สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน
๓. ประชาสัมพันธ์การคัดแยกขยะอย่างต่อเนื่อง
๔. จัดเก็บขยะนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง
๕. รวบรวมปัญหาและร่วมแก้ไขปัญหา
๖. ติดตามประเมินผล